

Rozdział 1

Ratownictwo medyczne w Polsce

System ratownictwa medycznego jest istotnym systemem, który powołany został po to, by ratować ludzkie zdrowie i życie. W związku z tym ratownictwo medyczne posiada ogromne znaczenie z perspektywy całego społeczeństwa, a rola ratownika w aspekcie bezpieczeństwa ludzi jest bardzo duża.

1.1. Działalność ratownictwa medycznego w Polsce

Działalność zwiną z ratownictwem medycznym w Polsce została zapoczątkowana w roku 1891 w Krakowie i pierwotnie pogotowie ratunkowe posiadało swoją siedzibę w budynku Straży Pożarnej. Początkowo jednostka dysponowała jedną karetką sanitarną, która zaprzęgnięta była w konie oraz pięć sztuk noszy. Jako symbol stowarzyszenia, wówczas funkcjonującego jako Krakowskie Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe członkowie przyjęli biały krzyż na niebieskim tle. Pomocy potrzebującym udzielali studenci z wyższych lat Wydziału Lekarskiego UJ, pełniący dyżury w pogotowiu. Na wzór Krakowa podobne jednostki zostały utworzone także w innych miastach Polski [Konieczny J., 2010].

W 1919 r. powstało Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża (PTCK). Osoby do niego należące udzielały pomocy ofiarom działań wojennych, prowadzili wiele zakładów leczniczych oraz stacje pogotowia ratunkowego. W latach 1948–1951 całą infrastrukturę związaną z opieką zdrowotną, która obejmowała 30 szpitali, 280 przychodni zdrowia oraz 177 stacji pogotowia ratunkowego, przejął rząd, a zarządzaniem zajęło się Ministerstwo Zdrowia. Władze administracyjne dokonały podziału stacji pogotowia ratunkowego, dzięki czemu utworzono stacje: miejskie, powiatowe oraz wojewódzkie.

1.2. Zadania i obowiązki ratownictwa medycznego

Zadania i obowiązki PRM bazują przede wszystkim na wspólnym podejmowaniu działań współpracujących ze sobą jednostek systemu, które pozostają w całkowitej gotowości do niesienia bezzwłocznej pomocy medycznej, w sytuacjach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia człowieka, na miejscu wypadku. W następnej

kolejności przetransportowanie do oddziału ratunkowego lub w sytuacji dotyczącej wielonarządowych obrażeń organizmu transportu bezpośrednio do centrum urazowego.

W celu wykonywania zadań i obowiązków ratownictwa medycznego powstała struktura organizacyjna umożliwiająca wyszczególnienie poszczególnych jednostek systemu, które są w stanie zapewnić utrzymanie gotowości ludzi, zasobów oraz jednostek organizacyjnych, co umożliwia zastosowanie odpowiednich medycznych czynności ratunkowych w stosunku do osób będących w stanach niespodziewanego zagrożenia zdrowia lub życia.

1.3. Podstawowe modele ratownictwa medycznego

Jak wiadomo medycyna ratunkowa obejmuje diagnostykę i leczenie nagłych przypadków i urazów, w tym celu model medycyny ratunkowej powinien być skonstruowany w taki sposób, który umożliwia dokładną i efektywną działalność. W literaturze spotkać się można z dwoma podstawowymi modelami ratownictwa medycznego: francusko-niemieckim oraz anglo-amerykańskim. Fundamentalną cechą rozróżniająca wskazane systemy jest filozofia związana z ich funkcjonowaniem. Zestawienie podstawowych cech modeli zostało ukazane za pomocą tabeli 1.

Tabela 1. Modele Medycyny Ratunkowej

Model	Niemcy	USA
	Francusko-niemiecki (FSG)	Anglo-amerykański (AAS)
Liczba pacjentów	<ul style="list-style-type: none"> • dominująca część jest leczona na miejscu zdarzenia, • nieliczni transportowani są do szpitala 	<ul style="list-style-type: none"> • nieliczni pacjenci są zaopatrywani na miejscu zdarzenia, • dominująca część transportowana jest do szpitala.
Personel zespołu	Lekarze wspomagani przez ratowników medycznych.	Ratownicy medyczni pozostający pod nadzorem kadry medycznej.
Podstawowa zasada funkcjonowania	„Przywieźć szpital do pacjenta”	„Przywieźć pacjenta do szpitala”
Miejsce transportowania pacjenta	Transport do określonego oddziału w wielu przypadkach z pominięciem oddziału ratunkowego.	Transport do szpitalnego oddziału ratunkowego
Organizacja koordynująca	Ratownictwo medyczne stanowi element publicznej opieki zdrowotnej.	Ratownictwo medyczne stanowi element publicznych systemów ratowniczych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Al-Shaqsi S., 2010].

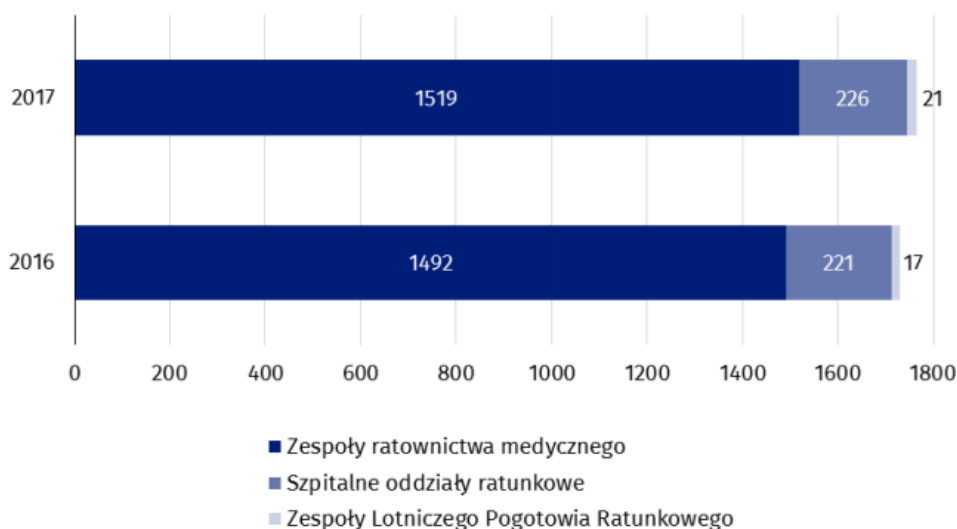
1.4. Zadania ratownika medycznego

Ratownicy medyczni stanowią fundament całego systemu PRM, gdyż to oni są pierwsi na miejscu zdarzenia i wykonują czynności związane z ratowaniem życia człowieka. Dlatego też warto wymienić czynności jakie podejmują ratownicy w tym zakresie, które wynikają z ich prawnych obowiązków i zadań.

Najogólniej mówiąc ratownikiem medycznym jest osoba, która posiada ukończona dwuletnią szkołę policealną lub studia wyższe licencjackie na kierunku ratownictwo medyczne. Osoba taka dysponuje prawem do udzielania świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych w sytuacjach związanych przede wszystkim z nagłym i bezpośrednim zagrożeniem życia. Ratownik medyczny ma za zadanie udzielenie natychmiastowej i sprawnej pomocy z zakresu działań medycznych w sytuacji nagłego stanu zagrożenia życia, wypadku bądź katastrofy [Dz. U. 2016 poz. 587].

1.5. Ratownictwo medyczne w Polsce- statystyka

Ważnym aspektem jest także statystyka dotycząca ratownictwa medycznego w Polsce. Według danych GUS w 2017 r. W ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne działalność prowadziło 1519 zespołów ratownictwa medycznego (490 specjalistycznych oraz 1029 podstawowych). Rok wcześniej liczba zespołów specjalistycznych była wyższa o 70, a podstawowych mniejsza o 97.

Rysunek 1. Jednostki systemu ratownictwa medycznego
Źródło: [GUS, 2018].

W 2017 roku karetki pogotowia oraz helikoptery LPR wyjeżdżały lub wylatywały w celu interwencji medycznych blisko 3,2 mln razy, co stanowi liczbę o 40,1 tys. Wyższą w porównaniu do roku ubiegłego. W największym zakresie ZRM wykonywały czynności ratownicze w domach pacjentów (70% przypadków). Dane te ukazane zostały na rysunku 2.